

Szerkesztőbizottság: Jókai Anna (elnök),
Báger Gusztáv, Csontos János, Fehér Béla,
Horváth Antal, Kalász Márton, Kő Pál,
Salamon Konrád, Szakály Sándor

Főszerkesztő: Oláh János

E-mail: foszerkeszto@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7035

Olvasószerkesztő, tanulmány: Rosonczy Ildikó

E-mail: tanulmany@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7033

Vers, könyvkiadás: Szentmártoni János

E-mail: vers@magyarnaplo.hu
konyvkiadas@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7032

Próza: Biró Gergely

E-mail: proza@magyarnaplo.hu
Mobil: (70) 388-7031

Nyitott Műhely: Ekler Andrea

E-mail: nyitottmuhely@magyarnaplo.hu

Európai Figyelő: Jávorszky Béla és Bellus Ibolya

E-mail: europaifigyelo@magyarnaplo.hu

Könyvszemle: Erős Kinga

E-mail: kritika@magyarnaplo.hu

Tördelőszerkesztő: Molnár Csenge-Hajna

Borító: Zách Eszter

Ügyintézők: Cech Vilmosné, Nagyné Paládi Judit

Terjesztés: Zsiga Kriszta

E-mail: elofizetes@magyarnaplo.hu
hirdetes@magyarnaplo.hu

A szerkesztőség címe (Írott Szó Alapítvány)

1092 Bp., Ferenc krt. 14.

Levelezési cím:

1450 Budapest, Pf. 77.

Számlázási cím: **1062 Bp., Bajza u. 18.**

Telefon/fax: **413-6672; 413-6673**

Szerkesztőségi mobil:

(70) 388-7034

Elektronikus levélcímünk:

info@magyarnaplo.hu

Elérhetőségünk a világhálón:

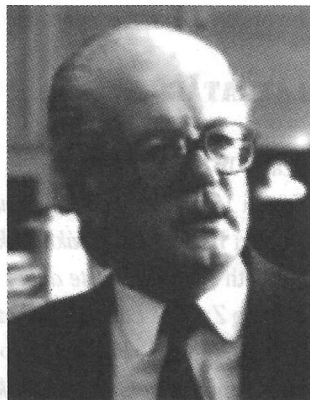
www.magyarnaplo.hu

Kiadja a Magyar Napló Kiadó Kft. (1062 Bp., Bajza utca 18.) Terjeszti a Nemzeti Hírlap-kereskedelmi Rt. és a regionális részvénytársaságok. Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletága (1080 Bp., Orczy tér 1.) Előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, emailen (hirlapelofizetes@posta.hu), faxon (303-3440) 1 évre 7392 Ft, fél évre 3864 Ft. További információ: 06-80-444-444 Külföldi előfizetés: a szerkesztőség címén. Az előfizetési díj 1 évre postaköltséggel együtt 60 USD vagy 50 EURO, mely átutalható a HVB-Bank Hungary Rt. (1065 Bp., Nagymező utca 44.) 10918001-00000421-10290001 számú számlára, vagy bankcsekken elküldhető a szerkesztőség címére. Nyomda: Mackensen Kft. 1139 Bp., Frangepán utca 12-14.

Meg nem rendelt kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Minden felbélyegzett, választborítékkal ellátott levélre válaszolunk. Muta-
tópéldány kérhető, megrendelés leadható a szerkesztőségben.

A címlapon Anne Schmitt

Kis nemzetek nyomorúsága

Többször olvasom Seppo Zetterberg finn történész monumentális *Észtország történetét*, és újra meg újra találkozom a ténynel, miszerint az alig egymillió észt népnek a második világháborúban huszonöt százalékos emberveszteséget kellett elszenvednie. (Azt már én teszem hozzá, hogy az arány a lettek esetében harminchat, a litvánoknál tizenöt százalék.) A szám magában is ijesztő, bőven meghaladja néhány különösen sokat szenvedett ország (Lengyelország, Oroszország, Jugoszlávia) adatait, de különösen tragikus, ha tudjuk, hogy egy-két milliós népekről van szó, esetükben tehát hosszú időre tapintható közelségbe került a nemzetelhal irtózata. „Önnek szembe kell néznie a valósággal és meg kell értenie, hogy a jövőben a kis nemzeteknek el kell tűnniük” – jelentette ki Molotov szovjet külügyminiszter az 1940-ben Moszkvába rendelt litván miniszterelnöknek, Kréve-Mickievičiusnak. „Arra kérem, ne kényszerítsenek bennünket erő alkalmazására” – mondta ugyanez a Molotov Selter észt külügyminiszternek ugyancsak Moszkvában. Szavait a hadsereg igen hamar tettekre váltotta: 1940 júniusában bekövetkezett a három kis balti ország megszállása.

Ami ezután következett, nekünk már poros történelem, az észteknek, letteknek és litvánoknak azonban máig ható, lidérces valóság. A legutóbbi időig húsupban, csontjukban érezhették a nagy keleti szomszéd fenyegető jelenlétét.

Pedig írástudóik és gondolkodóik nagyon is tisztában voltak a kicsinységük-ből fakadó előnyökkel és hátrányokkal. „A kisebb népeknek már csak azért is szélesebb a látóhatáruk, mivel a nagyobbak létezését nem tudják elfelejteni” – írta 1940-ben Uku Masing észt filozófus. Nem felejtették el, hogy lélekszámukból következően könnyen beolvadhatnak vagy eltűnhetnek egy-egy történelmi vihar következményeként, ahogy jó néhány népet fölszámoltak már Európa keleti fertályán. A votok, a lívek, a vepszék, az inkeriek, hogy csak a kis balti-tengeri finnugor népeket soroljam, helyel-közzel mind eltűntek már a történelem süllyesztőjében.

Az erőszakos fölszámolások és beolvasztások kora remélhetőleg már elmúlt, a kis népek mégsem lélegezhetnek szabadon. Nemzeti szuverenitás nélkül ugyanis helyzetük reménytelen. Elég, ha csak a négy északi ország területén élő lappokra vagy a finnországi svédekre gondolunk. Elgondolkodtató, hogyan lehetséges, hogy miközben jogaik nagyrészt csorbíthatatlanok, lélekszámuk mégis folyamatosan csökken, településeiken pedig mára mindenütt kialakult a kétnyelvűség, mely, mint tudjuk, a másnyelvűség előszobája.

Mondják, a régiók laza szövetségéből álló XXI. századi Európa meghozza majd a kis népek, nemzetiségek számára a lehetőséget identitásuk szabad megélésére, kultúrájuk kibontakoztatására. Csak azt nem mondja meg senki, hogy hogyan. Szerintem ugyanis a túlélés eleve csak akkor lehetséges, ha mindannak, ami ezt biztosítja, meglesz a maga intézményesített formája. Ha a kis népek teljes életüket, annak minden szegmensét észtként, lappként, kvénként, lívként tudják megélni. Lehetséges lesz ez? Egy bizonyos lélekszám fölött, nemzeti határok között bizonyára igen. De hogyan őrzi meg identitását például az a lapp, aki csak részben részesül az anyanyelvén történő oktatásban, akinek alig van saját irodalma, s akire mindeközben a nap huszonnégy órájában zuhog a többségi nép kultúrája?

Jávorszky Béla

Jávorszky Béla: <i>Kis nemzetek nyomorúsága</i>	1
---	---

LÁTHATÁR

Szabó T. Anna: <i>A költők</i>	3
Tornai József: <i>Én népem, én népem</i>	4
Dobozi Eszter: <i>Túl a rákbarakkon (Angelika naplójából – 5. rész)</i>	5
Horváth Jenő: <i>Idő törte dühét</i>	12
P. Papp Zoltán: <i>Édesanyámhoz</i>	12
Szauer Ágoston: <i>Független vonalak; Éter</i>	13
Hárs Ernő: <i>Elmennek mind a kedvesek</i>	14
Jókai Anna: <i>Nem búcsúzom, Székely Magda!</i>	15
Jahoda Sándor: <i>Felkelés</i>	16
Stanczik-Starecz Ervin: <i>Nyitva állt ajtó-ablak</i>	16
Varga Csaba: <i>Irodalom? Jogbölcselet?</i>	17

KÖNYVSZEMLE

Erős Kinga: <i>Idill és tragikum (Szabó T. Anna: Elhagy)</i>	23
Csábi Domonkos: <i>A bihari trubadúr (Nadányi Zoltán összegyűjtött versei)</i>	24
Szakály Sándor: <i>Az elfelejtett Mura mente (Göncz László: Felszabadulás vagy megszállás? A Mura mente 1941–1945)</i>	25
<i>IV. Partiumi Írótábor</i>	26

EURÓPAI FIGYELŐ – *Hogyan legyünk, akik vagyunk – luxemburgi irodalom ma (Lackfi János válogatása)*

Lackfi János: <i>Önarc világtükörben</i>	27
Jean Portante: <i>A bálna emlékezete</i>	28
<i>Vers kilenc időben (Lackfi János fordításai)</i>	36
Nico Helminger: <i>Margaréták</i>	39
<i>Szentenciák (Ircsik Vilmos fordításai)</i>	42
Roger Manderscheid: <i>A lett szomszéd (Ircsik Vilmos fordítása)</i>	43
Michele Thoma: <i>Az igazi; Ne felejtis; Blues; Vidéki patika; Viaszbábud (Ircsik Vilmos fordításai)</i>	46
Guy Rewenig: <i>A lángoló katedrális (Lackfi János fordítása)</i>	48
<i>Lappáliák és lábjegyzetek (Ircsik Vilmos fordítása)</i>	51
Nic Klecker: <i>Fák; Zajok; Gyönyörűség; Fogat; Sarló; Számolgatás (Lackfi János fordításai)</i>	53
Léopold Hoffmann: <i>Párbeszéd; Vonatok; Gyümölcsfák; Fejtörés (Ircsik Vilmos fordításai)</i>	55
Lex Jacoby: <i>A szőnyeg (Ircsik Vilmos fordítása)</i>	58
Anne Schmitt: <i>Köhögéscsillapító és lepedékoldó (Lackfi János fordítása)</i>	60
Lakatos Szabolcs: <i>Az irodalom csobbanás az ismeretlenbe (Beszélgetés Anne Schmitt luxemburgi írónővel)</i>	63
Georges Erasme: <i>Hogyan legyünk, akik vagyunk (avagy amit már régen szerettél volna tudni Luxemburgról, de még senki nem merte elmondani) (Lackfi János fordítása)</i>	66
Tony Bourg: <i>A kicsinység dicsérete (Bárdos Zsuzsa fordítása)</i>	68

Számunkat Jeanine Unsen luxemburgi fotóművész felvételeivel illusztráltuk

Luxemburgi irodalmi összeállításunkat Luxemburg Nagyhercegség Kulturális Minisztériuma
(Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg, Ministère de la Culture,
de l'Enseignement supérieur et de la Recherche) támogatta